
První absolvent, který vystudoval UK za mřížemi: Na zkoušky jsem se těšil

První absolvent, který vystudoval UK za mřížemi: Na zkoušky jsem se těšil

Není asi úplně běžné, aby vězeň říkal, že dostat dlouhý trest byla výhoda. Padesátiletý V. M. (jméno ani čin, za který ho soud poslal za mříže, si nepřeje zveřejňovat) však říká, že právě díky tomu se mu podařilo absolvovat bakalářské studium oboru teologické nauky v kombinované formě na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy. Fakulta jako jediná z UK nabízí již několik let ve spolupráci s Vazební věznicí Praha Ruzyně možnost lidem během výkonu trestu studovat. V rámci tohoto projektu je nyní na KTF UK zapsáno 21 odsouzených. V. M. byl první, komu se podařilo nejenom složit státnice, ale také napsat a obhájit bakalářskou práci, což je za těchto okolností velmi náročné.

Jak jste se dozvěděl o tom, že můžete během výkonu trestu odnětí svobody studovat na Katolické teologické fakultě UK, a proč jste se rozhodl do toho jít?

O této možnosti mne informoval katolický kněz, který působil jako vězeňský kaplan. Musím říct, že stále považuji možnost studovat ve vězení vysokou školu za jakýsi zázrak. Je to velká příležitost pracovat na sobě, což zní jako fráze, ale tak to je. Studium umožňuje smysluplně prožít pobyt za mřížemi a využít nově získané vědomosti, životní postoje a hodnoty v civilním životě po propuštění z výkonu trestu. V době, kdy jsem do vězení nastoupil, byly dvě možnosti vysokoškolského studia: ekonomický obor v Brně a studia teologických nauk na KTF UK. Pro mne s humanitním vzděláním tedy jasná volba.

Co všechno jste musel podniknout, abyste mohl začít studovat?

Podat přihlášku ke studiu prostřednictvím Vězeňské služby ČR a žádost o přemístění z původní věznice do Vazební věznice Praha Ruzyně, kde studium probíhalo.

Jak náročné bylo připravit se na přijímací zkoušky?

Náš první ročník byl, řekněme, pilotní. Absolvovali jsme ho v rámci projektu celoživotního vzdělávání, až potom jsme dělali přijímací pohovory k řádnému kombinovanému studiu. Příprava pro mne byla snadná, protože se mě ptali především na to, co jsme probírali během prvního roku studia v rámci ČŽV.

Jak se ve věznici studuje? Kdy má člověk čas se v denním vězeňském režimu věnovat škole a zadaným úkolům?

Je pravda, že prostředí věznice se nejeví jako příliš studijní. Jsem pracovně zařazen, čas ke studiu je odpoledne, po večerech po práci a samozřejmě ve dnech pracovního volna. Jde tedy o totožnou situaci jako u studentů kombinovaného studia v civilním životě. Nám ovšem ve vězení odpadá starost o rodinu nebo domácnost, to je naše výhoda. Nevýhodou je naopak méně možností najít klid a prostor ke studiu. V tomto ohledu jsem měl a mám velké štěstí. Pobýval jsem na dvojlůžkové cele se studentem, takže míra tolerance a vzájemné ohledy byly vysoké. Vedení ruzyňské věznice nám vychází vstříc, studenti podle možností bydlí spolu na celách. Nyní pobývám na jednolůžkové cele, což je pro studium zcela ideální stav.

Jak probíhala výuka?

Jednotliví přednášející, stejní jako pro řádné kombinované studium, které probíhá na půdě KTF UK, docházejí na přednášky, konzultace a zkoušky přímo do vězení. Výuka se koná v učebně zařízené k tomuto účelu. Ke každému předmětu jsme měli přednášky zpravidla v délce třikrát jedna hodina, což je samozřejmě zcela minimální čas. Většinu si člověk musí nastudovat sám z odborné literatury a studijních materiálů, které získal od přednášejících. Velmi přínosné bylo to, že jsme si mohli některé přednášky poslechnout i na CD přehrávačích. Nahrávali je studenti kombinovaného studia na KTF UK. Na vězeňské kaplany, kteří mají teologické vzdělání, jsme se mohli obracet s prosbou o radu či

konzultaci. Formu našeho studia bych nazval dálkové studium na druhou. Státní závěrečné zkoušky jsem ale skládal před komisí přímo na KTF UK jako ostatní studenti kombinovaného studia.

Jak jste se dostával k potřebné studijní literatuře a dalším materiálům?

Záslouhou speciální pedagožky Gabriely Kulhánkové byla v učebně zřízena knihovna odborné literatury, kterou jsme potřebovali pro jednotlivé předměty. Je velice dobře vybavena. Některé knihy a studijní materiály do ní věnovali i přednášející. Chybějící literaturu mi zaslali poštou přátelé z civilu. V průběhu studia mi vedení věznice umožnilo docházet na půdu KTF UK. Zúčastnil jsem se tam přednášek spolu s ostatními posluchači kombinovaného studia, pravidelně jsem také využíval služeb fakultní knihovny. Díky tomuto velice vstřícnému postoji vedení věznice jsem se mohl připravovat důkladněji zejména na státnice, mohl jsem také docházet na konzultace k vedoucímu mé bakalářské práce. Tohoto vstřícného postoje vedení věznice si nepřestávám vážit.

Co vám studium dávalo nebo stále dává?

Jako věřícího člověka mne studium teologických nauk naplňuje a posiluje.

Co pro vás bylo nejnáročnější?

Jednoznačně zpracovávání tématu a psaní bakalářské práce.

Jaké téma jste si pro ni zvolil a z jakého důvodu?

Zvolil jsem si téma z pastorální teologie. Konkrétně z oblasti, ke které mám ve vězení nejbližší: možnosti čerpání vězeňské duchovní péče, motivace k jejímu čerpání ze strany osob pobývajících ve vězení a její vliv na ně. V zájmu autentičnosti práce jsem citoval své spoluvězně, shromáždil četná svědectví a jejich zkušenosti s vězeňskou duchovní péčí.

Ve vězení máte jen velmi omezený přístup k počítači, psaní bakalářské práce je přitom časově náročné. Jak jste se vyrovnával s tímto problémem?

Text jsem si připravoval dopředu, abych čas, který jsem mohl být u počítače, využil co neefektivněji.

Co pro vás byla během studia ta nejpříjemnější část?

Odpověď bych rozdělil na dvě části. Část studijní – v podstatě jakákoli přednáška v učebně věznice, i když samozřejmě mezi nimi byly lepší... a ještě lepší (*smích*). Těšil jsem se i na jednotlivé zkoušky, zejména na ty ústní formou. To byla vítaná příležitost jakéhosi dialogu se vzdělaným člověkem z akademické obce. Z tohoto pohledu byl vrcholem vždy můj pobyt na půdě KTF UK. Tím přecházím k druhé části odpovědi – velice příjemný, hluboce lidský a bez předsudků jsem shledal přístup pana děkana, jednotlivých přednášejících, zaměstnanců knihovny a studijního oddělení. Za to všem pokorně díky.

Chcete po propuštění na svobodu pokračovat v dalším studiu?

Ano, rád bych pokračoval. Jsem si ale vědom obtížného období po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, kdy času a energie ke studiu nemusí být vždy dostatek.

Uvažujete již o tom, jak získané vzdělání využijete, až budete propuštěn na svobodu? Chcete se věnovat práci v církvi, případně nově nabyté znalosti využít jinak?

Rád bych se věnoval alespoň zčásti práci v sociálních službách, v církevním společenství nevyjímaje.

Za Katolickou teologickou fakultu Univerzity Karlovy koordinuje projekt studia lidí odsouzených k trestu odnětí svobody ThLic. Mgr. Jaroslav Lorman, Th.D. S ním spolupracuje přímo na místě speciální pedagožka Mgr. Gabriela Kulhánková z Vazební věznice Praha Ruzyně. Vše zorganizovat a připravit tak, aby měli odsouzení vše, co k úspěšnému zvládnutí studia potřebují, není nic jednoduchého, jak pro iForum popsala.

Co všechno musíte zajistit, aby i lidé ve výkonu trestu odnětí svobody mohli studovat vysokou školu?

Jsem takový styčný důstojník mezi fakultou a věznicí, zprostředkovávám veškeré dění. Domlouvám, zda se daný rok budou, nebo nebudou dělat přijímací zkoušky. Připravuji pro věznice po celé republice podklady s informacemi o tom, co všechno musejí odsouzení splňovat, aby mohli být vůbec zařazeni mezi zájemce o studium a mohli skládat přijímací zkoušky. Domlouvám termíny přednášek, aby vyhovovaly vyučujícím a zároveň nenarušovaly režim věznice, a starám se o ně, když sem přijdou na přednášku.

Co je pro vás nejsložitější zařídit?

Přístup odsouzených k počítači a k internetu. Sice mohou do počítačové učebny a na internetové stránky fakulty, není to ale neomezené, ovlivňuje to časový harmonogram věznice a také organizační možnosti – někdo ze zaměstnanců to musí řídit, odsouzené doprovodit a být s nimi v učebně. Největší problém je při psaní bakalářských prací, kdy si studenti potřebují sednout k počítači a několik hodin pracovat, takovou možnost ale odsouzení nemají. Pokud potřebují nějaké informace z internetu ke studiu nebo k psaní práce, stáhnou jim je a předám. Ve věznicích ale také fungují velmi dobře takzvané extramurální aktivity, což znamená, že ředitel věznice může odsouzenému, který splňuje předpoklady bezpečnosti – mezi ně patří třeba dostatečná délka vykonaného trestu z celkové části či vzorné chování –, umožnit opustit věznici v rozsahu tří až čtyřadvaceti hodin nebo přerušit výkon trestu v rozsahu několika dnů. V této době mohou odsouzení získat z internetu všechny informace, které potřebují. Někteří to využívají pro návštěvu fakulty, knihovny a kontaktování vyučujících. Netýká se to ale všech, musejí splnit opravdu přísná kritéria, aby mohli věznicí dočasně opustit.

Jak ve věznicích probíhá přijímací řízení?

Úplně stejně jako v případě běžných uchazečů o studium. Odsouzený musí projít totožnými přijímacími zkouškami, probíhají písemnou formou u nás ve věznicích. Ještě než se jich může zúčastnit, musí ale projít předvýběrovým kolečkem, v němž se rozhodne, zda vůbec může být přijat k nám. Ve Vazební věznicích Praha Ruzyně jsou odsouzení zařazeni do typu věznice s dozorem nebo s ostrahou, prvotní předpoklad je tedy ten, že se ke studiu mohou přihlásit jen odsouzení

zařazení do tohoto typu věznice. Nabídku směřujeme spíše k odsouzeným s dlouhými tresty. Studium je čtyřleté, čím více toho studenti absolvují ještě ve věznici, tím větší je pravděpodobnost, že ve studiu budou pokračovat i v civilním životě. Dalším předpokladem je to, že odsouzený své další povinnosti v rámci výkonu trestu plní velmi dobře. Vysokoškolské studium by mělo být „za odměnu“.

Jak probíhají státní závěrečné zkoušky?

Zatím probíhaly všechny státnice přímo na fakultě, nebyl důvod zvat komisi k nám, protože šlo vždy o odsouzené, kteří mohli krátkodobě opustit věznici. Někteří šli na fakultu za doprovodu zaměstnance věznice, někteří sami. Vždy se pečlivě posuzuje, zda jsou důvody, aby šel odsouzený ven, a zda jsou splněna bezpečnostní kritéria a odsouzený volného pohybu nezneužije.